

Liburuak

Joxean Agirre

Bada Che Guevararen argazki mitiko bat Boliviako oihanean zuhaitz baten gainera igota liburu bat irakurtzen ageri duena. Armak eskuetan dituztela ibili dira egun osoan batetik bestera eta arratsean bere kideengandik apartatu eta liburuan murgiltzen da.

Ez dago argazkirik, baina bada antzeko irudi bat Koldo Mitxelena gaztearena. Bizkaiko fronteetako lubaki batean dago eta gerrak izaten dituen atsedeenaldi luzeetan Lizardiren poema bilduma atera eta irakurtzen ari da. Gerrara boluntario joan aurretik latinezko gramatika bat eta Lizardi sartu zituen zakutoan.

Sarrionandiak bost urte eman zituen espetxean eta ez dago, noski, argazkirik (gerora ere ez zen izan haren argazkirik beste hogeita hamar urtean), baina hura

irudikatzen hasita, liburu bat irakurtzen irudika genezake.

Badut irudi bat neureagoa, nerabea nintzenekoa. Aitona zahartu eta abaildu egin zen, lanerako gauza ez zela geratu zen eta uda oso batez ia arratsero irakurketa saio bat egiten genuen. Tomas Agirre *Barrenso*-ren “Uztaro” (geroztik nobela hau desagertu egin da euskal literatura-tik), Txomin Agirreren “Garoa” eta Etxaideren “Joanak joan” irakurri nizekion. Isilik egoten zen urrunera begira. Orixeren “Euskaldunak” ekarriz gero, haserretu egiten zen eta “Orain ere horrekin al hartor?”, kexatzen zitzaidan.

Gaztetan behinola hondartzan nengoe-la neska bat eseri zen nigandik metro batzuetara eta Max Frischen nobela bat poltsatik atera eta irakurtzen hasi zen. Nik buruz nekien nobela hori. Zirrara bat sen-

titu nuen barrenean, maitasunaren ernamuina izan zitekeena.

Azken orduko beste irudi bat. Gorka Urbizuk bukatu du Berri Txarrak-en agurreko itzulua eta Lekunberriko bere etxean gorde da. Besaulki batean, gainetik manta bat duela, irudika dezaket jarraitzaileek azken kontzertuan (hala eskatu zuen elkarrizketa batean) oparitutako liburuetako bat irakurtzen.

Egun batzuk barru gara Durangon. Gustatzen zait salmahaietan liburu bat irekita eskuetan duen jendearen aurpegietara begira egotea. Leiho batera gerturatu eta munduari begira daudela ematen du edo gure baitako bazter miresgarrietara. Chek, Mitxelena gazteak, Sarrik, aitonak, nire neskak edo Urbizuk jartzen zuten edo duten aurpegi beretsua dute. •

Memoria selektiboa

Nekane Zinkunegi
Barandiaran

Azaroaren 25aren bueltan, Emakumeen Aurkako Indarkeriaren Kontrako Nazioarteko Egunaren harira, Helena Tabernaren “Nagore” dokumentala ikusteko aukera izan dut. Ondorengo egunetan, horrek utzitako gorputzaldia kudeatzen ari nintzela, izan dut Voxeko idazkari nagusi Javier Ortega Smithek Madrilen esandakoen berri. Besteak beste, ukatu egin du matxismoa, genero indarkeriaren aurkako legedia bertan behera uzteko eskatu du, emakumeon segurtasunik ezaren erantzule mi-

granteak egin ditu eta “txiringito feministek” dirulaguntzak jasotzea salatu du.

Dokumentalean, ikusi nuen epaiketan nola esaten zioten Nagore Laffageren hiltzaileari gezurra esateko eskubidea zuela, bere burua defendatzeko egoki irizten bazion. Eta ikusi nuen, hilketa unea birsortzerakoan, erasotzaileak zeinen argi oroitzen zituen egindako ekintza batzuk, eta nola bere memorian ez zen beste galdera batzuei erantzuteko arrastorik geratu.

Aurtengo sanferminetan, 11 urte bete dira Diego Yllanek Laffage erail zuene-

tik. Hamarkada bat baino gehiago igarota ikusi dut dokumentala. Baina seguru nago urte hauetan guztietan zenbaitek oso gogoan izan dutela gertatu zena, gertatuak eragin ziena. Eta ez nuke ahazterik nahi, ez hura ezta Ortega Smithek eta haren konpainiak esaten dituztenak ere. Us-tezko demokrazia berdinazale honetan, ideia guztiak zilegi diren falazia sartu digutelako buruan, eta, astakeriek itsutzen gaituztenean, egunerokoan jasaten dugun zapalkuntza isila oharkabea gertatzen zaigulako. •